

ادبیات عمر و سیمیه عمری

هفته‌لق سیاسی ، ادبی و علمی غزته‌در .

جلد : ۱

سنه : ۱ ۳ ربیع‌الآخر ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۱۴ کانون ثانی ۱۳۳۲ نومرو ۱۳

تاریخده رومانیا

افلاق . — طونه‌نك شمانده، قدیم (داجیا) Dacia خطه‌سنده تقریباً عینی‌عرندن وعین
لسانی‌تکلم ایدر قبائل موجوداولوب بونلر شو بش ایالتی‌کندیله‌ینه وطن‌اتخاذ ایتشلردر: ۱- افلاق
(والاکیا) ؛ ۲- بغدادن ویا مولداوا (مولداویا) ؛ ۳- اردل (ترانیلوانیا) ؛ ۴- بوقوینا؛
۵- بسارابیا (بوجاق) . برلین معاهده‌سندن صکره (دوبریجه) رومانیایه التحاق ایتدیکندن
(رومن) قومی اورایه‌ده کیرمشد . بوآلتی قطعه‌دن ماعدا رومونلر بالقان شبه جزیره‌نك هان
هریرنده ، لکن کوچك براقلیت اولق اوزره ، بولنورلر . شرقده ، صربلردن ، یونانیلردن ،
بولغارلردن دها غلبه‌لک اولان (رومون) ملتی بش‌یچق شمدیکی رومانیاده ، ایکسی روسیه‌یه
عائد بسارابیاده ، اوچی مجارستانه عائد اردلده ، برربع ملیونی بوقویناده اولق اوزره تقریباً اون
برملیون فرددن عبارتدر . روم‌ایلیده ساکن رومون = قوچوولاح = چنچار اهلینك عددینی
اللهدن بشقه‌بیلن یوقدره . بوخاق‌دین و تربیه‌اعتباریله بیزانتین‌اولوب رومون ، رومدن ده روم دیمکدر . هر
قطعه‌نك تاریخی‌آیریدر . یالکز افلاق‌ایله بغدادنك مقدراتی ۱۸۶۰ دن اعتباراً برلشیر . بوملت‌من‌القدیم
آزلیش بر حالده محافظه جنسیت ایده‌بیلمشدر . افلاق ، [والاکیا] کله‌سندن کلیر . اولاجه
Zara Roumaneska [روما مملکتی] دیمك ایش . افلاق قدیم داجیانك قسم جنوبی‌سنده .
کائندر . بواسکی قطعه شمدیکی رومانیادن ماعدا عصر حاضرده کی مجارستانك تقریباً نصفی احتوا ایدردی .
ایمپراطور (آوگوستوس) عهدنده ایلك دفعه اولق اوزره روما لشکری داجلره قارشی
کلدی . او حوالیده مغلوب اولان رومالیلر ایکنجی قرن میلادینك ایلك سنه‌لرینه قدر اهالی
محلیه‌یه فدییه ویریرلردی . ایمپراطور (ترایان) بو مکلفیتدن قورتولق ایسته‌دی . اورالرده تهیات
مهمه‌ده بولوندی . اردولر غالب کله‌رك مملکتی یغما ایتدیلر . الکا خالی‌قالدیغندن روما له ژئولری
اوراده یرلشدی . بواردولرك اك سفلی ورذیل مخلوقاتدن انتخاب ایدلدیکی تاریخ‌شناسانجه‌هر ویدر .
یدنجی عصرده روسیه‌دن کان بولغار واسلاولر اوراده راست کلدکاری رومالی زراعه (ولاح)
Vlah نامنی ویردکاری روایت اولنیور . (بونك عکسی‌ده ادعا اولونمشدر) . ۲۷۴ سنه‌سنه
قدر روما ولاتی افلاقیده حکومت ایتشلردر . (غوط) ، (هون) ، (گه‌پید) ، (لومبارد) ،
(آوار) اقوامی بو مملکتی لایقیله یغما وتاراج ایله محو ایده‌جك درجه‌یه کتیرمشلردر .
بونلردن قاجان اولاحلر (کوچك افلاق) دنیان طونه‌ایله (آلوته) Aluta آرده‌سنده کی

اولی ایچون (که اولشدر) رومانیا دولتی بو دین مسئله سنی اورتیه قویمش و فرید پاشانک اوان صدارتنده استحصاا حقوق ایشدر. ایکنجی بالقان حربندن صکره رومانیا، بولغارستانده اولاحلرک حقوقی تصدیق ایتدیرمشدر. بواهای غیور، چالیشقان، زنکین و مستعددر. چوقلق ساکن بولونقلری یر (مچوه) قضاسیدر. یانیه ولایتده کثرتله بولنورلر. جنربیلیرک آره سنده روملاشانلر آز دکلددر. یونانستانه خدمت ایدن متمولان آره سنده بولنرک اسامیسنه تصادف ایدیلور. ماکدونیا ده کومه کومه اولاح واردر. صوک زمانلرده سلانیکده مؤسسات علمییه و خیریه ده وجوده کتیرمشلردی. سابقا ماکدونیا یه (بیوک افلاق = والا کیا) دینیردی. بولنر علی الا کثر مواقع مرتفعه سکنه سیدر. صربستانده ده مثالرینه تصادف اولنور. هریرده سعی و ثروتلریله مشهوردرلر. René Pinon [رونه پینون] ک شرق مسائلنه دائر محراتنده ودها سائر بر چوق کتیده بولنره عائد معلومات وارسه ده تفصیلی شمديکی صددمزک داخلنده دکلددر. کذلک بو عرقک افرادی قلیل و مقدرات عثمانیه یه تاریخچه دخل و تأثیری جزئی اولدیغندن تاریخ اعتباریله ده منشألری حقنده بیوک برشیی سوبله مکی مرجع کورردک. Sir Charles Elliot. کوره - رومانیا فصلنده کی منشأ کله یه مغایر اولی اوزره - Vlach لفظی له (پولونیا) جه لاتینجه متکلم معناسنه ایتالیا ندن مشتقددر. Vlach, Sir E. Pears کله سی ایله، Gael, Gaul, Galatia, Wales, Welsh -- که انکلتره ده Pays de Galles دیمکدر - کله لری آره سنده قرابت لسانیه کورییور. بو کله لر [اجنبی] مراد فی ایمش. فی الحقیقه اولاحلره اجنب طرفندن (اولاح) دینور. کندی کندی لرینه Armani, Rumanî اطلاق ایدرلر. لکن بتون بوا دعالر قیطی دکلددر. حتی بوا هالینک [ایمپراطور ترایان] ک مستعمرلری اولدیغی ده مثلاً Rössler کی مدققرجه انکار ایدلشدر. مومی الیه کوره ۱۲۲۲ دن اول شمالی طونده ده رومالیرک یرلشدیکنه دائر وثیقه معتبره یوقدر. بومبجی تطویل و تفصیله لزوم کورمیوز.

مهرل نوری

جرم مشهود

سلیمان قانونی بو یوک مظفریتلرندن بریخی احراز ایتدکن صوکره، وندیک ورا کوزه (یعنی دوبروونیک) ایچیلری قورقولرندن پادشاهک خاک پاینه یوز سوروب عرض خلوص ایدرلر. . او زمانکی موسقوه چاری (واسیلی) ده بوتظاهراتی فرصت اتخاا ایدهرک آوروپا عائله مدنیه سنه داخل اولی سوداسنه دوشر و دیوان سلیمانی یه (ایوان موروزوف) اسمنده بر سفیر اعزام ایدر؛ قانونی ده بوکا جواب اوله رق مرخصی استحقار ایتدکن باشقه چاری ده استصغار ایدوب، « اویله بر وحشی ایله هیچ بر مناسبتیه کیریشمک ایسته مدیکنی » اراده بو یورمش!

بر زمان درجه مدنیتی بوجواب ایله متناسب اولان و وحشتدن قورقولی ایچون عثمانلی سایه سنه التجا ایدن روسیه، بوکون متفقلریله برابر بزه اسکی و بلکه شمديکی حالی اسناد ایتک ایستور! فقط

کنیش جاده لرله مدینه وصول امکانی اولمادیغندن، برآزبو دعوایی محاکمه ایتک ایجاب ایدر: بوراده اک فضلہ بوکونکی مدینه مهد اولمق ادعاسنده بولنان فرانسه دن بحث ایدر سهك ، متفقلرندن ده بخت حاجت قالمایاغنه امین اولابیلیرز؛ اسکی دوستمز فرانسه ، تورکه اک فضلہ تعصب اسنادیلہ مغرور اولور! بزبوراده یالکز عینی علتک اوراده کی درجه عمومیتی اخطار ایله اکتفا ایدہ بیلیرز. فرانسه ده آنتیسه میتیزم، آنتیقله ریقایلزم و آنتیپروتستانتیزم اسمنده اوچ مسلک و یا مذهب مدنی وار؛ بو آنتیلرک اوچی ده صره ایله یهودی، قاتولیک و پروتستان علیهدارلقلری افاده ایدر. ذاتاً اکثریت اهاالیسی یا قاتولیک، یا پروتستان و یا موسوی اولان بر مملکتده، بو اوچ کینک ظهوری، هر حالده جمهوریت دکل، براداره سماویہ بیله تأسیس ایدلسه، ینه حریت وجدان اولمادیغنه دلالت ایدر. بو ادعایی اثبات ایچون، بو فرانسیز تعصبیلری برآز تدقیق ایتک لازمدر: هر حالده اوچ مسلکک اوچی ده، عینی اساسک، یعنی فرانسیز روحنک و فرانسیز مغنویتنک مولودیدر؛ اوراده سیاسیاته، مالیاته و اجتماعیاته، خلاصه هر شیئه قاریشان بو حسیات غالبهک عناصر مرکبه سی تدقیق اولونورسه، هپسندہ عینی اساساتک موجود اولدیغی، و آنجی هدفلرنده اختلاف ایتدکلری آشکار اولور. بر کره هپسنک محرکی، شدتلی برطرفدر: هربری، کندی فکرنده اولمایانلره قارشى قاچ کره حکومت و قانون قوتلرندن استفاده ایتدی! فرانسهک سیاست داخلیه تاریخی بوکی وقایعه دولودر. بو صورتله مرتجع اولسون، اختلافی اولسون، هر حالده هپسی ده حریته تجاوز ایتشدی. ایشته اوزاقدن و کتابدن کوزل کوزینن فرانسه حریتنده، بوتون کچمش اختلالاته رغماً، حقیقتده بونلردن باشقه برشی یوقدر. مذکور اوچ مسلکک اک بویوک نقطه اشتراکی، پک بویوک برکیندر! بونلرک مجتهدلریله حواریونی اولدیغی کی، اهاالی ده مریدانی عد اولونمالیدر. هر بجران اثناسنده، همان هرکس اغراض مذهبیہ، عرقیہ، ملیہ و اجتماعیہ دن مرکب بر جمله احتراصات ایچنده سرمست اولمشدر. فرانسهک اوچ شکلده تظاهر ایدن علت کینی، حریت وجدانه قارشى نه یاپمیشه، مطلقا انسانلری توحیده کلن دین نامنه، عمومی احتوا ایدہ جک وطن نامنه یاپمیشدر. بو کین و شدت شیمه سی، اشکال ثلثه سنده هپ کندی، هپ عینیدر: اونکله، غول ممالککنک بوتون اسکی احتسالاتی و قدیم احتراصاتى یکی بر شکاده خورتلامش کیدر. مثلاً یهودی علیهدارلغی، دره یفوس مسئله سیله فرانسه ده بر قاصیرغا قوپارمش و تأثیر وراثته، اختلافلردن سوکرده دوام ایتمشدر! پروتستان علیهدارلری ده بر طاقم امتیازاتی احتوا ایدن (نانت اراده نامه سی) نی الغا ایتدیلر. بو صورتله جمهوریتده حریت مذهبیہ قالمایوردی! قاتولیک علیهدارلری ایسه، حقیقتده خریستیانلغه دشمندرلر! و بویله جه، حریت فکریہ حریت وجدانه مانعش کی، اختلال افکارینه ارتجاع ایدیورلر! بو صورتله ده قاچ کره، کلیسا وصایتندن قورتولان حکومتہ دین ایله وجدانی تحکم آلتہ آلدیردیلر. بو مذاهب ثلثهک هپسی بر برینه بکزه ر، کین و احتراص ایله بسلمش قارده شلردر! فقط هابلله قابل قدرده یکدیگرینه دشمندرلر! مع مافیہ، ینه تکرار اولونابیلیر، کندیلری عینی اولقله برابر، هدفلری غیریدر. بو اعتبار ایله اساسلرینک تعدادی ایجاب ایدر؛ بونلری درده ارجاع ایدہ بیلیرز:

۱ — اغراض دینیہ و غیر دینیہ و تطرف احتراصاتى .

۲ — اغراض عرقیہ و خرافات ملیہ؛ بوملیت ده، هر جماعتی، مملکتک وحدت مغنویہ سنی. اخلال ایله اتهامه انحصار ایدر .

۳ — اغراض اقتصادی و مالی؛ بوده موسویلرک ثروت ملیه بی چالما لری ادعاسیله ظاهر اولور.

۴ — اغراض سیاسی و اجتماعی .

خلاصه انسانلری تفریق ایدن ، و وحشته موجود اولان هرشی و هر حس ، فرانسه مذاهب مدنیله سنده لزومندن پک فضله واردر !

آنتیسمیت ، دینه دکل ، نسله دشمندر : اسرائیلک استبداد مالیسندن شکایت ایدر؛ بالخاصه دره یفوس مسئله سی بو قاعده بی پک تقویه ایتدی . آنتی پروتستانیست ، لوترک ره فورمنه دکل ، سالکرینک شیمة استیلاسنه هجوم ایدر : چونکه فرانسه بی جرمانا لاشدیریورلرمش ! آنتیقله ریتقال ایسه ، کالینسایه تعرضله حریت وجدانه خدمت ایتک ایستر ! انسان بو اوچ شخصی دیکله نیجه ادیانک لاخلای افساده ، بشریتی تفریق ، اقوام و انسالک قوه مغنویه سنی کسره مخصوص اولدیغنی ظن ایدیور . اگر مدنیت دیدکاری بو ایسه ، هر حالده بز نوطه لرنده کی وحشت مرویه منزله افتخار ایدرز .

اسماعیل هامی

اندرز نامه

یکدوروز ایدل برنج و سخی ارکردی دچار
 روشکیبا شوکه آنهم نیست جزروزی سه چار
 ورکشد بر پای دار از تحت بخت رخت سخت
 پایداری کن که نبود کار کیتی پایدار
 از چه باید بود از هر باد لرزان همچو بید
 پای برجا باش کر مریدی چوکوه استوار
 کارهای خود بیزدان واکذار از بهر آنک
 کرفخواهد اوترا از دست ناید هیچ کار
 آرزو بگذار زیرا کر کشادی کار ازان
 بر سمند پادشاهی هر کدا کشتی سوار
 هر چه پیش آید بدان خرسند شوزیرا پز شک
 ندهد آن درمان که با بیمار نبود ساز کار
 کربمیری تشنه لب از کس دم آبی محواه
 وردهی جان کرسنه از کس امید نان مدار
 مردمی با مردمان پاکدل رفت از جهان
 مانده نام بی نشان شان در میان سیمرخ وار
 هر کرا بینی کنون اندر غم سود خود است
 کوکسی کاورا بدل از انده یاری است بار
 بویه نیکی زبد کوهر کسان هرگز بوی
 لاله و نسرين نروید از زمین شوره زار